

Beslutningsforslag nr. B. 37. Fremsat den 3. november 1978 af Ebba Strange (SF), Lilli Gyldenkilde (SF) og Bjørn Poulsen (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om barselorlov

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte forslag til lov om barselorlov efter følgende retningslinier:

1) Ved enhver fødsel eller adoption har forældre ret til i alt 9 måneders barselorlov efter fødslen eller modtagelsen af adoptivbarnet.

2) Barselorloven skal kunne deles mellem forældrene efter eget ønske. Dog skal den ene af forældrene ikke kunne opnå mere end seks måneder. Udnyttes de resterende tre måneder ikke af den anden af forældrene, bortfalder retten til denne del af orloven.

3) Faderen skal desuden have ret til to ugers omsorgsorlov i forbindelse med fødsel.

4) Den af forældrene, der har barselorlov eller omsorgsorlov, skal være berettiget til fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste.

5) Udgiften til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste skal udredes af det offentlige. Betaler en arbejdsgiver løn i barselperioden, indtræder han i den ansattes ret til at modtage erstatning fra det offentlige.

6) Ingen skal kunne afskediges under graviditet eller ved fravær i barselorlovs- eller omsorgsorlovsperioden.

Bemærkninger til forslaget

Forslaget er en genfremsættelse af et den 18. oktober 1977 fremsat forslag, jvf. Folketingstidende 1977-78, forhandlingerne sp. 1760, tillæg A sp. 989.

Efter gældende regler er kvinders retsstilling i forbindelse med graviditet og fødsel meget forskellig afhængigt af, om hun er arbejder, funktionær eller i øvrigt dækket ind af en overenskomst. Dette gælder både orlovens længde og størrelsen af erstatningen for tabt arbejdsfortjeneste. Det er tilmed sådan, at de arbejderkvinder, der har det hårdeste arbejde og den laveste løn, ofte har de dårligste barselregler. For at give børn så gode startbetingelser som muligt og for at give forældre så gode betingelser som muligt for at lære forælderrollen at kende, mener forslagsstillerne, at der er brug for afgørende forbedringer på dette område.

1) Der bør skabes ensartede regler for alle forældre. Fædre bør også kunne få barselorlov. For at fremme den reelle ligestilling mellem kønnene er det vigtigt, at der gives en fader mulighed for at have ansvaret for sit barn i den spæde alder, hvor forholdet mellem børn og forældre grundlægges. Når det er en almindelig antagelse, at kvinder er bedre til at tage sig af børn end mænd, skyldes det sandsynligvis, at mænd har haft så begrænset lejlighed til at lære børnepasning fra grunden.

2) Barselorlov foreslås udvidet væsentligt i forhold til de i dag gældende regler. Det skyldes dels et hensyn til barnet, der i denne alder har særlig brug for omsorg både fysisk og psykisk, dels et hensyn til forældrene, der har brug for i fred og ro at kunne grundlægge et godt familieforhold.

3) Som forslaget er udformet, skal der ske en tvungen deling mellem forældrene. Hver af dem er berettiget til tre måneder, der ikke kan overføres til den anden, og som bortfalder, hvis de ikke udnyttes. Efter denne ordning kan moderen opnå mellem tre og seks måneders orlov afhængigt af, hvorledes forældrene vælger at dele de helt valgfri tre måneder. D.v.s., at hvert barn får 6 måneders start med den ene eller den anden af sine forældre. Det er en både nødvendig og rimelig periode. Såfremt moderen ammer eller har lidt svært ved at komme

til hægterne efter fødslen, vil det være rimeligt, at hun får størsteparten, d.v.s. op til i alt et halvt år. I den del af orloven, der tildeles faderen, er det ham, der bliver hovedansvarlig for barnets pasning og opdragelse. Det vil have afgørende indflydelse på udvikling af kønsrollemønstre, der skaber større ligestilling mellem de to køn. Det samme vil reglen om, at en far kan få omsorgsorlov i 2 uger til at tage sig af mor og barn umiddelbart efter en fødsel.

4) Dækningen af udgifterne til barselorlov skal hvile på det offentlige. Det må være i samfundets interesse at give børn den bedst mulige start i livet. Ingen skal kunne afskediges under graviditets-, omsorgs- eller barselorlov. Det er helt afgørende af hensyn til ønsket om at være hjemme hos sine børn, at en forlængelse af orloven ikke medfører indtægtsnedgang. Det har særlig betydning for de mange småbørnsfamilier, der er lavtlønnede. Lige så vigtig for trygheden er imidlertid sikkerheden for, at man kan beholde sit arbejde. I dag bliver mange småbørnsmodre diskrimineret simpelt hen ved, at de risikerer at blive afskediget i forbindelse med graviditet og fødsel. Når det bliver almindeligt, at mænd også får barselorlov, vil det yderligere formindske diskrimineringen. Følelsen af tryk og sikkerhed i hjemmet er afgørende for et barns start. Det mindste, der kan gøres fra samfundets side for at underbygge dette, er at skabe de økonomiske rammer.

Forslaget vil naturligvis i første række medføre øgede udgifter for det offentlige, men til gengæld vil det også give besparelser. Det vil spare daginstitutionsudgifter til de fleste af de alleryngste børn. Det er endvidere i en arbejdsløshedsperiode medvirkende til at skabe flere job.

Der tales i disse år meget om familieproblemer og problemer med børn. Det foreliggende forslag vil, hvis det bliver gennemført, være med til at fjerne nogle af årsagerne til disse problemer, nemlig de årsager, der grunder sig i den vældig presede situation, der kan opstå i en familie, når der ikke er råd og tid til at grundlægge et positivt forhold mellem barn og forældre.

Under tidligere debatter om det foreliggende forslag har det været fremført, at forslaget ikke indeholder bestemmelser om tiden før fødslen, bortset fra bestemmelsen om, at man ikke må afskediges under en graviditetsperiode.

Til denne del af debatten ønsker forslagsstillerne at udtale, at de stort set kan tilslutte sig de synspunkter, der er givet udtryk for i betænkning nr. 846 fra fællesudvalget under børnekommissionen og ligestillingsrådet.

Hovedprincippet heri er, at den vordende mors behov for arbejdsfravær før fødslen ikke må få

virkning for barselorlovens længde. Erfaringerne har vist, at det ofte er kvinder med det hårdeste arbejde, der under de nugældende regler bruger så meget af deres barselorlov før fødslen, at restitutionsperioden efter fødslen bliver urimelig kort.

Kvinder bør derfor efter vurdering af eget behov have ret til orlov på op til otte uger før fødslen. Derudover bør uarbejdsdygtighed, der har forbindelse med graviditeten, give ret til sygedagpenge efter de almindelige regler. Endelig må kvinder sikres dagpenge, for hele dage eller dele af dage, for at kunne udnytte tilbudene om graviditetsundersøgelser.